Ч. 20 Неділя 26 січня (7 лютого) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік зр.	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно . . „	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно . . „	—·45

Поодиноке число 3 кр.

Сойм краєвий.

На засіданю сойму дня 3 с. м. по відчитаню спису петиций, котрих наспіло 1190, підпирав пос. Вахнянин петицию о. Ігнат. Вахнянина в Сіняві о запомогу на консервацию іконостаса в тамошній церкві. — Пос. о. Гаморак підпирав петацию громади міста Снятина о призволенє побору оплат громадских від напитків спіритусових. На внесенє пос. Гаморака передано петицию Виділови краєвому з порученєм предложеня справозданя ще сеї сесиї.

Комісар правительственний ґр. Лось відповідав на інтерпеляцию пос. Бернадзїковского в справі розвязаня зборів виборців в Бохні комісарем староства і сказав: Ц. к. правительство краєве не годить ся з поглядом, мов би то збори виборців не були ще тепер дозволені з причини, що ми ще лиш в порі передвиборчій, але противно, ц. к. правительство краєве єсть тої гадки, що скоро розписано вибори до Ради державної дня 23 січня, збори о котрих тут бесіда, виняті суть з під постанови закона з 1867 від дня розписаня виборів. Ц. к. Президия Намістництва дала вже поученє староству в Бохні, а отся відповідь послужить також иншим староствам за вказівку, наколи-б де небудь під тим взглядом настав який сумнїв.

Опісля передано комісиї сільній справозданє Виділу краєвого в справі розширеня продажи соли в тім напрямі, щоби в кождій громадї можна єї продавати. — Пос. Вайгінґер мотивував своє внесенє о скликуваню сойму в порі відповідній і на довший час. — Пос. Винничук мотивував своє внесенє о увільненє від всіх податків господарів потерпівших від огню. Внесенє передано комісиї податковій. — Пос. Солєский мотивував своє внесенє в справі прискореня акциї в справі основуваня шкіл народних в краю. Бесїдник жалував ся на переношеня учителів народних зі шкіл сільских до міских і домагав основуваня нових семинарий. — Внесенє передано комісиї шкільній.

Комісия буджетова вносила, завізвати правительство, щоби краєва Рада шкільна обдумала відповіднїйший спосіб оголошуваня конкурсів евентуально видавала окрему ґазету в сій цїли, і щоби сойм поручив Виділови краєвому зробити докладний інвентар ґрунтів і реальностий, з котрих краєвий фонд шкільний побирає доходи.

Над петициями учителів В. Курка, Волод. Медведского, Фр. Попеля і Зиґ. Туртельтавба перейшов сойм до порядку дневного. Петицию Савини Гофманової передав сойм Виділови краєвому до можливого увзглядненя. — Петицию Рад повіт. в Самборі і Ярославі в справі основаня інституциї ветеринарів окружних передано Виділови краєвому. Петицию муляря Мих. Станкевича в Городенці о виплату 120 зр. за роботу для школи рільничої в Городенці передано Виділови краєвому до відповідного залагодженя.

Пос. Солєский предложив проєкт зниженя учителям літ служби з 40 до 35. Пос. Швед інтерпелював правительство в справ даваня воякам, що ідуть на урльоп, або гроший, або старих мундурів. — Пос. Окуневский ставив внесенє в справі основаня семинариї учительскої в Городенці і Коломиї, та інтерпелював в справі непорядків громадских в Лисятичах пов. стрийского. — Пос. Остапчук інтерпелював правительство в справі невідповідного поступованя комісаря староства супротив селян з Лубянки, засуджуючи їх за шкоду лїсову.

Новинки.

Львів дня 6-го лютого 1897.

— **Загальні збори руского товариства педагоґічного** відбудуть ся дня 7-го марта о 2-ій годині пополудни в компаті IV. кляси рускої ґімназії у Львові.

— **О. Василь Левицкий**, прокуратор при папскім престолі для справ гр. кат. Церкви, був дня 28-го січня на авдиенциї у Єго Сьвят. Папи щоби подякувати за наданє достоїньства шамбеляна. Папа питав о. Левицкого про здоровлє Є. Ем. Кардинала і про працю Русинів на поли церковно-народнім. В відповіди зазначив поміж иншим о. Левицкий, що в Галичині основано політичне товариство в дусї католицкім „Католицкий руско-народний Союз“. Папа відповів, що знає вже про се товариство з телеґрам, велїв поздоровити Еміненцию Кардинала і пожелати Єму успіху в єго трудї на поли церковно-народнім.

15)

Послїдний з Могіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Глава дванайцята.

Гурони мов би скаменїли, але та злощастна певність вистрілу, котрий убив ворога при такій небезпечности для свого чоловіка, навела їх гадки на добрий слід, а з уст їх вирвало ся імя „довга рушниця“, а по тім стали жалібно заводити.

В тій же самій хвили роздав ся крик споза малої гущавини, де необачні дикі зложили були на купу свою зброю, а в малу хвильку опісля показав ся Соколине Око з відобраною назад рушницею в руці і біг з нею не маючи вже часу єї набивати.

Але хоч і як скоро та сьміло надбігав полїшук, то все таки якийсь жвавий і дужий чоловік, що гонив разом з ним, перебіг єго і кинув ся з нечуваною зручностию і відвагою просто посеред Гуронів, де став увихати ся в одній руці з ножем, а в другій з томагаком.

Скорше як можна було вести очима за сими скорими рухами, висунуло ся тепер зображенє смерти в страшній своїй появі і стануло в грізній поставі коло першого.

На вид сих борців відступили ся дикі опришки, а при тім і закричали:

„Жвавий олень! Великий уж!

Але зухвалий проводир Гуронів, котрий не так легко дав ся застрашити, добув ніж і в военним окликом кинув ся на Чінґачґука. То був знак до загальної борби.

Ункас розчерепив одному ворогови за одним замахом своїм томагаком чорну єго голову. Гевард вихопив з дерева Маґвів топір і з завзятостию кинув ся до бійки.

Обі ворожі сторони були числом однакові і кождий вишукав собі свого противника та став єго рубати. Соколине Око побачив незадовго коло себе нового ворога, а що міг засягнути рукою, то й повалив єго на землю розбивши єму кольбою своєї рушниці голову.

Гевард кинув своїм топором в неприятеля і поцілив в саме чоло, але тим лиш на хвильку спинив єго,' по чім той прискочив до него і вхопив єго голими руками.

В одній хвили побачив він, як нерозважно зробив, бо мусів ужити всеї своєї зручности і енерґії, щоби оборонити ся від ножа свого противника. Не могучи вже дати собі ради з таким зручним противником, взяв єго наконець в двоє так, що держав єго за руку, але на то треба було великої сили, щоби можна довше видержати. В сїм прикрім положеню почув він голос коло себе:

— Бийте то плюгавство! Нема ласки для проклятого Мінґа!

Вслїд за тим луснула кольба від рушниці Соколиного Ока дикого по голові і він випав Гевардови з рук неживим на землю.

Ункас упоравшись з своїм першим противником, шукав собі як зголоднїлий лев ще другого. Пятий і одинокий Гурон, котрому ще нічого не стало ся, не надумуючись богато, пустив ся до Кори, кинувши наперед топором до неї. Томагак лиш перелетів їй саме попри плече і розтяв ужевку, котрою була привязана до дерева, так, що она була тепер вільна і могла втїкати.

Не зважаючи сама на себе побігла благородна дївчина до своєї сестри і взяла ся тепер чим скорше розвязувати єї дрожачими пальцями.

Гурон в своїй безмежній злости не мав зрозуміня для такої великодушности, вхопив люто Кору за волосє і сїпнув нею немилосердно так, що она аж впала на колїна. Коли-ж він тепер лївою рукою підтягав єї довге волосє в гору, вимахував ножем в правій глумливо і тріумфуючо доокола єї голови.

В тій хвили кинув Ункас оком на ту ґромадку. Здавало ся нараз, що він не біжить, а таки летить воздухом і нїби звинувшись в клубок кинув ся Гуронови на груди, так, що той від такого удару відкотив ся на кілька ліктів далеко від того місця.

Та й сам молодий Могікан перевернув ся — тепер схопились оба — кинулись один на другого — і незадовго кров текла з обох. Але незадовго борба рішила ся. Гевардів томагак і Соколиного Ока рушниця свиснули разом по голові Гурона, саме коли вже й Ункас втопив єму свій ніж в груди.

Все вже тепер скінчило ся, бороли ся ще лиш „хитрий лис“ і „великий уж“. Сї варварскі борці давали найлїпший доказ, що заслугували таки на правду на ті много значні імена, які їм надано за їх дїла в давнїйших війнах. По завзятій борбі котили ся тепер оба по

— Другий відчит про Олімпію дра Т. Мандибура відбуде ся в середу дня 10-го лютого о 6-ій годині вечером в комнаті IV. кляси рускої гімназиї (Народний Дім III. пов.) Вступ вільний. Виділ руского товариства педагогічного, що его заходом сей відчит відбуваєсь, сподієсь численної участи нашої жіночої і мужеской інтелїґенциї.

— Еміґрацийний процес. Перед судом присяжних у Львові розпічне ся дня 12-го с. м. процес против Алексія Щербана, обжалованого прокураториєю о обманьства, яких мав допустити ся в часї найбільше оживленого еміґрацийного руху на шкоду переселенців.

— Щедрий дар. Звістний у Віднн дамский кравець Дреколь жертвував 100.000 зр. на фундацию для бідних кравців і кравчинь. За ту суму має ся побудувати притуловище на ґрунті жертвованим громадою.

— Пятнайцятьлїтний самоубийник. Ученик ґімназиї краківскої, 15-лїтний син урядника банку гіпотечного, Кавфмана, одержавши сьвідоцтво зі злим поступом, кинув ся до Висли і утонув.

— Самоубийство. Дня 12-го січня с. р. відобрав собі житє в Витебску командант IV-го корпуса російскої армії, ґенерал Александер Ріхтер. Померший брав участь в севастопольскій війні і дуже визначив ся в послїдній війні з Туреччиною. В російскій армії уважали его за одного з найспосібнійших ґенералів.

— Грізний пожар вибух оногди в великій рафінериї нафти в Чеховичах, повіта бяльского. Огонь вибух імовірно в наслідок неосторожности робітника і став ся причиною великого нещастя. Нафта експльодувала з величезною силою, знищила цілу фабрику, а вибух покалїчив 25 робітників, а двох убив на місци. Рафінерия нафти в Чеховичах отворена недавно і в рух пущено єї доперва в січни с. р. Річно мала она переробити мілїон метричних сотнарів ропи.

— Убийства на бали допустив ся 20-лїтний Генрик Бальдї в італїяньскім місточку Альфозінї коло Равенни. Серед танцю прискочив убийник до властителя дібр Антона Ґраціянї'ого і штовхнув его ножиком смертельно в груди. Настало замішанє і серед него зміг убийник утечи, а ранений умер таки на бали. Причиною того страшного злочину і незвичайного убийства була заздрість.

— Зараза нервів і мозку ширить ся часами так само, як инші зарази. Се стверджають численні приміри ріжних часів. Шал танцю, мандрівки бичівників, хрестоносна виправа дїтий і т. д. були тілько психічними епидеміями. В теперішнім часї дивимо ся на таку саму заразу між нашим людом, а нею есть еміґрация до Америки. Прикладів до такої духової зарази доставили недавно справозданя з баварских і шлеских шкіл, де цїлї кляси учениць, дивлячи ся на товаришку, що дістала напад танцю сьв. Віта і собіж попадали у ту слабість. Всї знаємо, що зіванє є заразливе, але цікавше є, що і чикавка стає заразливою, і обнимає нераз широкі круги. Найсильнїйше проявила ся була зараза чикавки в двох моравских містах Нікольсбургу і Люнденбургу. В часї двох до трех тижнів напала чикавка усїх жінок, особливо молодших. Куди поступитись було, всюда було чути невгомонне чикане. Школи мусїли замкнути, а богаго зможнїйших жінок виїхало лїчити ся до Відня. Але і там, як зачали чикати в шпиталї, позаражували пациенток, що лежали разом з ними по салях. Де лише була одна з зараженних на чикавку, там до двайцять чотирох годин вторували єї всї пациентки також чикавками. Дивне, що жаден мужчина не заразив ся на ту слабість — она ширила ся виключно між жіноцтвом.

— Новий вулькан. В Бразилїї в державі Сан-Паольо утворив ся новий вулькан в вілї Макако недалеко порту, віддаленого від столицї Сантоса о чверть години дороги. В остатних днях грудня тамтого року побачили робітники, заняті на тій вілї, що з землї добуває ся пара і не уміли пояснити собі причини того явища. Вечером того самого дня отворила ся нагле земля на чотири метри наоколо, а з того отвору вибухнув огненний стовп, що его було видно на десять кільометрів в округі. Мешканцї, що їх доми стояли недалеко тої огняної пропасти, поутїкали, бо боялися, чи не западе ся земля дальше, а рівночасно дало ся чути глухий гуркіт під землею і цїла околиця сильно затрясла ся. Огнистий стовп викидає до нині каміне і ляву і сягає висоти 20 до 30 метрів, а грубий на пять метрів в промірі. Від того огню бє страшна горяч далеко наокруг, а земля западає ся чим раз дальше. Бразилїйскі аґенти будуть певно розповідати нашим людям, що то така натуральна груба, де можна печи нараз тисяч бохонців хлїба. Хиба не плетуть ще більших нїсенїтниць?

— Напад. Перед кількома днями лучила ся немила пригода Генр. Штерншусови, лїкареви з Підгаєць, коло рогачки в місточку Козові. Штерншус задержав ся при рогачці, щоби заплатити мито, в тім прискочив до воза напастник, вирвав важки фірманови і почав его душити. Наляканий Штерншус почав кликати митника о поміч, але той не вийшов зараз з хати, бо бояв ся. Тимчасом напастник розтяв важки, відчипив орчик і пустив ся на Штерншуса, але коли лїкар вистрілив у воздух і загрозив, що его убе, напастник з товаришами, котрі на боцї стояли, уступив. По тій пригоді ладив ся Штерншус в дальшу дорогу, але в тій хвили наближило ся нове індивідуум. Штерншус, в тій гадцї, що напастники поновно вертають, вистрілив і зранив в ухо, але не напастника, а міщанина тамошного Францішка Маха. Мах зажадав безпроволочно винагороди в сумі 100 зр., однак по довгих торгах принняв 15 зр. Пізнїйше довідано ся, що той самий постріляний Мах побив ся при пиятицї з напастниками Штерншуса і для того чатували они при рогачці на него, щоби ся пімстити, тож думаючи, що то Мах їде куди, кинули ся на невинного Штерншуса.

— Перші жертви джуми. Один лїкар англїйский доказує, що джума крім людий вбиває також щурі і миші, именно зьвірята скорше, як людий. Минувшого лїта був в Індиї такий помір на миші і щурі, що трупи сих зьвірят лежали цїлими купами на улицях міст і місточок. Зразу не звертали на се уваги, а дїти Індийців бавили ся ними і кидали їх на себе. Тревало се ціле лїто, аж коли помір не надставав, лїкарі звернули на него увагу і стали слїдити за причиною, і пересьвідчили ся, що они гинули на джуму. Се відкритє спонукало застановитись над сим, якби запобічи, щоб джума не перенесла ся з миший і щурів на людий; однак було вже за пізно. Автор статї думає, що колиб в Індиї були предприняли вчаснїйше средства охоронні і десінфекцийні, то булоб не прийшло до сего, що тепер. Тепер однак, коли відпорність орґанїзму людского в наслїдок голоду, який напує тепер в Індиї, дуже ослабла, средства охоронні мало що помагають, і джума ширить ся щораз більше. До Індиї удає ся для розслїду джуми австрийска експедиция лїкарів. Члени сеї експедициї були вчера на прощаню у міністра просьвіти, котрий подивляв їх відвагу і желав їм як найкрасших успіхів

землї як замотаний клубок, вхопившись один другого і обвившись як ужі около себе.

Ункас, Соколине Око і Гевард, скоро лиш упорали ся з своїми противниками, побігли зараз до сих обох, перший з дитинячої любови, другий яко приятель, а третий з вдячности. На дармо бігав Ункас доокола обох борців, котрих вкривав туман пороху, старяючись ворогови свого батька упхнути ніж в само серце; надармо підносив Соколине Око свою рушницю; надармо старав ся Гевард вхопити Гурона за его гладке тїло.

Коли так оба завзяті вороги, вкриті кровю і порохом, бороли ся з собою, здавало ся, як би два їх тїла творили лиш одно. Кістякова фіґура Моґікана і чорний вид Гурона пересували ся перед очами приятелів так борзо по собі, що ті не знали, коли і де бити ворога.

Правда, що було кілька коротких хвиль підчас котрих заискрене око Маґви сьвітило ся як би у базиліска, але заким ще яке оружиє могло засягнути его по его ненавистній голові, вже на его місци появило ся грізне лице Чінґачґука.

Таким способом котили ся они що раз дальше від осередка малої площі аж над єї беріг.

Тепер знайшов Моґікан нагоду пхнути сильно ножем противника — Маґва нараз попустив і перевернув ся як би неживий. Чінґачґук схопив ся на рівні ноги, а его оклик тріумфу загремів у воздусї.

— Побіда! Побіда Моґіканів! — крикнув Соколине Око, піднявши свою рушницю горі кольбою — але на пращанє послїдний удар від чоловіка, котрого кров чиста, не зробить ніякої нечести, не позбавить отсего скальпу ані одного волоска.

Але в тій же хвили, коли підняло ся в гору грізне оружиє, Гурон покотив ся від них долї горбом аж до недалеких корчів, де схопив ся чим скорше і одним скоком щез у гущавинї.

Деляварп, котрі гадали, що їх ворог погиб, крикнули здивовані по свому „Ов!“ і хотїли пустити за втїкаючим, але полїшук відрадив їм.

— Не дармо він Гурон, той зрадливий падлюка! — відозвав ся він. — Нехай собі біжить, і так лиш сам один та без зброї — і милями далеко від своїх француских товаришів. Он, дивіть ся, Ункасе, Ваші тато вже здоймають скальпи. Не зле буде, коли забезпечимо ся від тих опришків, щоби ще й они нам так не зробили, як Маґва.

Сказавши то, пустив ся честний, але немилосердний полїшук від одного до другого з погибших і кождому упхав свій довгий ніж в груди, з такою холоднокровностию, як би то були зьвірята а не люди. Але старший Моґікан вже був випередив его і ніс привязані до пояса скальпи, з котрих ще кров капала.

Лиш Ункас, против свого звичаю, можна би майже сказати против своєї натури, як би его перло якесь інстинктовне чувство ніжности побіг з Гевардом до сестер, увільнив Алїсию і віддав єї Корі в руки.

Годі описати вдячність дївчат супротив добротливого сотворителя, коли так несподїванно побачили ся знову на свободі і при житю. Постававши на колїна стали молити ся тихо але з цїлого серця до Бога.

Алїсия встала перша і кинулась сестрі на шию; уста єї шептали імя свого батька, очи сьвітили ся їй від нової надії та яснїли майже надземскою радостию.

— Ми виратували ся! ми виратували ся! — шептала она. — Можемо вертати до нашого дорогенького тата — а серце не пукне єму від смутку і жалю. А ти, моя Коро, моя сестричко, що була менї матїрю — та й тобі нїчого не стало ся — та й Денкенови! — додала она з усьміхом, повним чистої невинности — та й наш благородний, хоробрий Денкен виратував ся!

Кора не сказала на ті слова нїчого лиш ще дужче обняла свою сестричку.

Гевард дивлячись на то не соромив ся того, що єму від зворушеня станули сльози в очах: Ункас повен пороху і крови стояв спокійно і нїби байдужно дивив ся на то, але очима, котрих дикість вже щезала була а заблисло в них сочувство, котре підносило его високо понад силу понятя его народу.

Соколине Око за той час відвязав сьпівака котрий доси в взірцевою терпеливостию зносив свої муки.

— Оттак, тепер вже можете знову рушати руками і ногами — сказав полїшук, коли розтяв ножем послїдну ужевку. — Але коли хочете послухати ради досьвідного чоловіка, то киньте гет отсей якийсь малий, писклнвий інструмент, а купіть собі яке добре оружиє! Тогди при пильности і енерґії зможете якось дати собі раду в житю.

— Друже — сказав на то Давид Ґомет витягаючи з любовю свою делїкатну худощаву руку до Соколиного Ока, а в очах заблисли єму сльози — дякую тобі за то, що ще волосе на моїй голові росте ще там, де єму провидїнє назначило, бо хоч оно у инших людий і більше сьвітить ся і більше кучеряве, то таки моє поштне було для мене завсїгди добре і догідне. Ти показав ся розважним і хоробрим в борбі, отже ще раз, заким сповню мій важнїйший обовязок, складаю тобі яко християнин подяку, на котру ти собі добре заслужив.

— Гм, то дрібничка, котру би Ви нераз виділи, як би жили межи нами — сказав на то полїшук, тронутий глубоко сердечною подякою учителя сьпіву. — Маю тепер знову свою вірну подругу „убийницю“, а то вже само значить побіду і тріумф. Ті Ірокези то хитрий нарід, але не показали тої хитрости, коли поскладали свої рушницї і коби лиш Ункас та его батько були мали найзвичайнїйшу індияньску терпеливість, були би ми тих гільтаїв зачепили трома кулями, не одною і так

— **Спростоване похибки.** У вчерашнім числі нашої ґазети в рубриці „Переписка“ (відповідь перша для М. 20 в Х.) зайшла через недогляд похибка що-до віддаленя Нептуна від сонця. Сказано там іменно, що Нептун віддалений від сонця 597 миль, а має бути 597 мілїонів миль.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і виховане.

Добрі ради.

Зелений гній — богатство господаря. Дуже богато господарів не знає того, чому їм їх збіже по найбільшій части не добре удає ся. Знають лиш то, що земля мало погноєна, що она голодна. Ба але чому она голодна, коли не погноєна? Не має чим годувати ті ростини, що мають на нїй рости. Гній дає потрібну поживу. Але в гною єсть одно дуже цїнне, дуже важне для ростин твориво, котре зі всеї поживи, яка потрібна для ростин, найлекше розтрачує ся, марнує ся, а скоро его нема в земли, то і ростини не можуть добре удавати ся. Се твориво то — азот. З чого складає ся той азот, і доси не знаємо; лиш то, що він належить до тих творив на земли, котрі були, здаєсь, споконвіку такими, якими суть ще й тепер, були першими творивами, з котрих опісля творили ся другі. Длятого кажемо, що азот єсть первотвориво. Той азот знаходить ся і у воздусї. Він єсть важною поживою всїх ростин, а коли ростини не знаходять его в земли, то беруть собі его з воздуха. З гноєм даємо ростинам всїляку потрібну їм поживу, але не завсїгди в такій скількости, як їм потреба; дуже часто не стає як-раз того азоту. Звідки-ж его взяти? З воздуха. Але як? Ті, що за тим слїдили, добачили, що деякі ростини, як н. пр. конюшина, люпин, вика, горох ріпак і т. п., мають якусь особливу таку силу, що тягнуть собі азот з воздуха і набирають его богато в себе. Дальший здогад був вже легкий: коли на яловій земли не хоче удавати ся збіже, бо нема в нїй азоту, та й нема достаточно гною, щоби еї згноїти, то посїяти на нїй таку ростину, котра натягне богато азоту з воздуха. Не треба тогди гноїти обірником, досить лиш заорати ту ще зелену ростину в землю, зробити з неї зелений гній. На зелений гній надає ся найлїпше люпин, бо він росте на зовсїм не гноєнім ґрунтї. Люпин єсть трояк: з білим, жовтим і синим цьвітом. На пісках росте найлїпше білий і жовтий, на глинках всї три. Коли отже кому не стає обірнику, то нехай засїє на голодници люпин на зелений гній і приоре его в осени та посїє жито. Але щоби ростини на зелений гній добре і борзо росли, та через то й набирали богато азоту, то ще лїпше, коли під них погноїть ся каінїтом і томасівкою. Аж тогди зелений гній буде добрий і справить рілю як потреба та приспорить господареви богатства. На морґ треба тогди 3 до 5 сотнарів каініту і 2 до 3 сотнарі томасівки.

— Падавка, також падачка або епілепсия (звана хоробою сьв. Валентия) єсть то дуже уперта (хронїчна) недуга нервова, котрої причин доси докладно не знає ся, але котра часто сама від себе щезає (в чім темні люди добачують звичайно наслїдки помочи якогось знахора або знахорки). Причина тої недуги лежить десь в мозку, бо новійші спостереженя на зьвірятах показали, що она настає дуже часто в наслїдок наглого уступленя крови з мозку. Недуга ся приходить звичайно нагло: недужий паде на місци, де стояв або ішов, крикне, стане без памяти, ним зачинає кидати і корчити, лице посинїє або зблїдне, очи підуть встовп, або недужий завертає ними, з рота пускає ся піна, недужий скреготе зубами, або сильно їх затискає, при чім часто покалїчить собі язик, пальцї затискає в кулак, віддихає борзо, стогне, а часто і зробить під себе. Напади такі проявляють ся звичайно неправильно, що кілька недїль або й кілька разів на день. Часто недужий чує на кілька хвиль наперед, коли напад має прийти і чує, як би холодом повіяло на него з долини в гору або єму зробить ся горячо, голова заболить або зачне завертати ся. Напад кінчить ся або нагло, що корчі попустять і недужий чує ся тогди ослабленим, або поволи переходить в сон. Найважнїйша річ в такій недузї, щоби недужий змінив свій спосіб житя і як найвідповіднїйше живив ся. Передовсїм треба уникати всякого зворушеня і роздразненя (на дітий в тою недугою не кричати, не сварити їх анї не страшити!) Недужий не повинен над сили працювати, але й не дармувати. Дуже доброю єсть робота на дворі н. пр. в городї. Недужий повинен вистерігати ся всяких острих; корінних і товстих страв, горівки, пива і т. п., не курити, а за то живити ся як найбільше молоком (квасне молоко і маслянка), зважати на то, щоби правильно і легко дворував. Дальше треба правильно що дня натирати ся студеною водою і купати ся в теплій водї. Недужому, коли дістане нападу, не треба отвирати рук або відгинати пальцїв, нїби то длятого, щоби скоротити напад, бо то нїчого не поможе. Треба лиш уважати, щоби він не потовк ся і не покалїчив ся а длятого передовсїм дати єму в зуби щось не дуже твердого, і не допустити до покалїченя язика, а всю одїж на нїм попустити. В прочім треба удати ся о пораду до лїкаря, а не купувати нїяких тайних лїків, та не ходити до знахорів і знахорок та не платити їм за дармо. По нападї треба дати недужому напити ся води або кави.

— Бородавки у коров на вименах можна — після Landwirt. Dorfztg. — вигубити тим способом, що мастить ся їх два рази на день за помочию пензлика міцною кислотою оцтовою. До кількох днів они присохнуть і станугь відпадати. Ветеринарі уживають до вигубленя бородавок монохльорової кислоти оцтової. Але при мащеню пензликом треба бути осторожним і мастити лиш самі бородавки.

— Щоби чоботи зробити неперемакаючими, єсть на то після патентового бюра технїчного Лїдерса в Зґорелицях (Ґерлїц) в Нїмеччинї дуже простий і легкий спосіб: розпустити мило у водї так, щоби вода була досить густа і намочити в нїй чоботи, а відтак висушити. Шкіра намокне милом і в нїй утворить ся товщева кислота, від котрої чоботи стануть неперемакуючими. (За практичність сего способу не можемо очевидно ручити.)

ТЕЛЕҐРАМИ.

Прага 6 лютого. В ческім соймі вибрано комісию для дискусиї над звістною заявою намістника. На інтерпеляцию Нїмцїв в справі язиковій сказав намістник, що оно не скорше буде видане, як тогди, коли обі сторони будуть вислухані. Герольд сказав, що Чехи хотїли би видїти розвязане ческої справи бодай в загальних чертах. Доки в цїлім краю оба язики не будуть мати рівного права, доти Чехи не зроблять нїякої уступки.

Атини 6 лютого. В Канеї настала загальна ворохобня. Вчера стріляно цїлий день, а в кількох місцях вибухнув огонь. На фальшиву вість о убитю християньских вартових вислав валї в сусїдні місцевости войско. Ворохобники напали на войско і убили 20 вояків. Кількох конзулїв і валїв знаходять ся в Галеппі і не можуть нїяк дістати ся до Канеї. Команданти чужих кораблїв старають ся о то, щоби ворохобники перестали стріляти і збирають втікачів. До Канеї вислано з кораблїв войско, щоби стерегло стациї телеґрафічної.

Петербург 6 лютого. В росийских кругах політичних уважають Анґлїю за найбільшу перешкоду до заведеня якогось ладу в Туреччинї, бо Анґлїя переконана, що коли-б удало ся якийсь лад зробити, то она мусїлаби уступити ся з Єгипту. Коли-ж заходи держав европейских останутъ ся безуспішними, то на Балканї настане ворохобня, в Туреччинї піде все до гори ногами, держави посварять ся при розборі Туреччини, а Анґлїя без опору возьме Єгипет. Длятого Росия не прийме мандату від Европи робленя якоїсь пресиї на Туреччинї она буде з повним спокоєм переводити дальше свою мирну полїтику.

За редакцию відповідає: Адам Кръховецкий

всїх від разу згладили з сего сьвіта. Але така вже була воля божа!

— Правду кажеш і як справедешний християнин — сказав на то Давид. — Чи ти набрав ся таких чувств з якої книжки.

— З книжки?! — повторив Соколине Око якось дивно погірдливо. — Щож то Ви мене маєте за якогось плаксивого хлопця, що держить ся запаски старої баби, а отсю знамениту рушницю за гусячий писчик, мою порошницю за каламар? З книжки?! Яке дїло такому чоловікови, як я — борцеви в пралїсах, хоч чоловікови з чистою кровю — до книжки? Я через цїле своє житє читав лиш одну, а слова які там написані, занадто прості і ясні, щоби потреба богато учености.

— А то що за книжка?

— Она-ж лежить розкрита перед Вашими очами! Я чув, що суть люди, котрі читають книжки, щоби переконати ся о тім, чи єсть Бог! Не розумію того, як можуть люди в оселях так затемнити дїла божі, щоби то, що в пустарі так ясне, було межи сьвященниками та купцями річию сумнїву. Коли єсть такий, що сумнїває ся, то нехай іде за мною від всходу до заходу сонця гущавиною лїса, а побачить досить, щоби научити ся, що він нерозумний і що найбільша его дурнота в тім, що він хотїв би стати рівним Тому, котрому нїколи не може дорівнати анї добротою, анї всемогучостию.

Давид замовк на то, а Соколине Око взяв ся відтак з Гевардом оглядати здобуту зброю. Кождий з них, навіть і Давид, вибрали собі якусь, а полїщук сказав тогди, що пора вибирати ся в дорогу.

Обі сестри при помочи Геварда і молодого Моґікана пустили ся долї стрімким горбом, на котрого вершок вийшли були серед так зовсїм инших обставин, а котрий мало що не став ся місцем їх страшної мученичої смерти. При сподї горба застали конї, що спокійно обгризали галузе, сїли на них і поїхали за проводом приятеля, котрий показав ся їм таким вірним.

Але подорож була лиш коротка. Соколине Око взяв ся від тої стежки, котру вибрали були дикі, на ліво через гущавину до малого потока, а через той вузкою долиною, де в тїни кількох вязів стали спочивати.

Були лиш на кільканайцять сяжнїв від злощасного горба, а конї придали ся доси лиш на то, щоби перевести дівчата через мілкий потік.

Полїщук та Індияни, видко, знали дуже добре се укрите місце, бо пооперали рушницї о якесь дерево і стали розгортати листє, аж дібрали ся до синьої глинки і добули жерельце чистої водицї, котра тепер била з під землї. Соколине Око став відтак оглядати ся, як би вачимсь шукав, що не так борзо хотїло показати ся, як то він гадав.

Отті недбалї чортяки, Моґаки, зі своїми братами Тускарора і Квандоґа були вже тут і гасили свою спрагу — вамуркотїв він — і закинули десь тикву! Роби-ж добре таким проклятим псам! Тут посеред сего пралїса дав Бог таке жерело, що нехай сховає ся і весь крам аптичний, а ті злодюги розмісили землю, як вїма худобина, не як люди.

Ункас подав єму мовчки тикву, що висїла на галузи, а котрої Соколине Око в своїм гніві якось не добачив. Він набрав нею води, напив ся здорово і став приглядати ся поживі, яку також забрали Ґурони.

— Дякую тобі, хлопче — сказав він, віддаючи Ункасови назад порожну тикву. — Ну подивимо ся, як ті Ґурони жили, коли тут чатували. От дивіть ся! А тоті падлюки внають, що добре, здає ся навіть, що уміють похребтину із серни так добре розбирати, як найперший кухар в краю! Ба — але бо то все спре, бо тоті Ірокези наскрізь варвари. Чуєш, Ункасе, кладім ватру.

(Дальше буде).

Бюро дневників і оголошень Л. Пльона у Львові
улиця Кароля Людвика число 9, приймає
абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.